

Itálie – provincie Trentino

27.6. - 1.7. 2007

Středa 27.6.2007

V podvečerních hodinách příjezd do Trentina. Ubytování v hotelu Everest. Večer procházka po centru.

Čtvrtek 28.6.2007

Ráno přejezd z Trentino do Rovereto na místní lesní správu ve městčku Mori. Základní informace o lesích v provincii Trento. Lesnatost je 60 %, celkově nízký podíl zemědělské a zastavěné půdy – 12 %. Státní lesy (provinční a obecní) – 76 %. Ostatní soukromé 24 % - většinou malí vlastníci do 1 – 1,5 ha. Podíl vysokého lesa 78 %, zbývající les nízký – 22 %. Produkční lesy činí zhruba 80 %. Ostatní lesy ochranné – nepřístupné. Nejvíce využívají SM, JD a MD.

Organizace:

Trentino centrála:

- lesnictví a fauna – 10 úřadů, každý úřad 3-5 stanic (celkem 43 stanic), každá stanice 2-3 lesníci (lesníci a lesníci s kompetencemi policie)
- správa povodí
- ochrana přírody

Hlavní náplň lesa: – pro občany (samovýroby či prodej paliva za symbolickou cenu)
- právo pastvy v lese
- teprve co zbyde se prodá

V provincii řeší problém s opuštěním těžko přístupných oblastí.

Přírodě blízké hospodaření v Itálii.

Po druhé světové válce byl problém s velmi nízkou produkcí, průměrné zásoby činily 140 m³, dnes činí 220 m³. Následoval striktní odklon od holosečí, přistoupili k zavádění listnatých dřevin do porostů. Snížení těžeb na polovinu. Významně začali budovat cestní síť. V letech 1966 – 1970 začali klást důraz na hydrobiologické a protierozní funkce lesa.

V dnešní době probíhá transformace Italského lesnictví – nový zákon. Je v něm již zahrnuta podmínka přírodě blízkého obhospodařování lesů. Do roku 1918 Bolzano a Trentino patřili pod Rakousko – Uhersko. Corpo Forestale je hrazeno z provinčních prostředků, EU a soukromých vlastníků.

LHP:

Na dané území se zpracovávají na dobu 10 let. Tyto plány vycházejí z plánů zpracovávaných pro celou provincii (obdoba OPRL). Plány se zhotovují na základě kontrolních metod – 25 %. Vlastník prověří kompetentní orgán s licencí, vlastník platí 20 – 40 %, ostatní doplácí provincie a EU. Soukromé lesy nad 50 ha dělají plány, do 50 ha nedělají - hospodaří podle plánu pro zpracovaného pro celou oblast – v rámci několika vlastníků.

1. Ukázka – Comune Brentonico – loc. Polsa.

Převody bukových pařezin na les vysoký.

Dvě cesty převodu pařezin – 1. holosečí mateřské pařeziny, 2. výběrem z polykormu. Zde zvolili druhou variantu, která odpovídá PBH. Vytipují si 300 stromů na hektar – kvalitních a ty uvolňují. V první zásahu sníží počet kmenů na 1000 – 1500 ks na ha. Další zásah plánují po 25 – 30 letech. Cílen je dosáhnout strukturovaných porostů, věkově a druhově rozrůzněných. Bučiny v těchto podmínkách nejsou příliš kvalitní, proto nechtějí homogenní les. Schéma celé přestavby spočívá na ponechání těch nejvyšších stromů z pařeziny do plodícího věku,

vytvoření podmínek pro nesemenění a docílení přirozené obnovy z těchto kvalitních stromů. Stávající porosty jsou však přehoustlé a zanedbané – 30 let bez zásahu. Budou pokračovat pozitivním výběru (15 m výška v 50 letech). Těžba – samovýrobci, Corpo Forestale s vlastními zaměstnanci. Přibližování smyky. Prodej hlavně na palivo a to jak nastojato tak z OM.

Všude probíhá regulovaná pastva dobytka. Snaha o udržení horských farem.

2. Ukázka – Ronzo Chienis

Management pastvin.

Na pastviny jsou vázány MD porosty – v nadmořských výškách 1000 m n.m.. Přirozený výskyt MD až od 1700 m n.m. Obvykle porosty MD pod jeho přirozený výskyt přeměňují na BK porosty s příměsí JD a SM, avšak na této ukázce MD zůstane zachováno kvůli jeho pozitivní rekreační funkci – krajinotvorný prvek. Jde však jen o omezené plochy. Zde je ve směsi s BO.

3. Ukázka – M. Giovo

Nízký les termofilních listnáčů. (*Quercus pubescens*, *Ostrya carpinifolia*, *Fraxinus ornus*). Tyto dřeviny zřídka kdy vytvářejí vysoký les. Využití na palivo. Trvale se tyto lesy udržují jako pařeziny. Obnova holosečí s ponecháním 60 matečných stromů. Výtěž 50 – 60 tun paliva za 20 let. Výmladky potřebují hodně světla, protože holoseč s ponecháním výstavků. Zde obecní a provinční lesy plní beze zbytku společenské zadání vycházející z historického kontextu – potřeba tenkého listnatého (tvrdého) paliva.

Pátek 29.6. 2007

1. Ukázka – Val Calamento

Porosty poškozené větrem v roce 2000.

Silný vítr způsobil škody na 170 ha lesa 20.-21.9.2000. 70 ha porostů padlo totálně, dalších 100 ha poškozeno. Celkem spadlo 35 000 m³, roční těžby činí 40 000 m³. Na ukázce jsme viděli dvě holiny do výměře 8 ha (každá). V rozmezích nadmořských výšek 900 – 1100 m n.m. Celkem bylo na těchto plochách zpracováno 11000 m³. Vlastníkem je obec. Po zpracování následovala okamžitá umělá obnova ploch SM, MD, JD a listnáče. 800 ks.ha⁻¹. Přirozeně se zmlazoval jen MD a BŘ, JIV. Cílem nebylo vytvořit plná zápoj, ale vylepšení míst, kde se neobjevila přirozená obnova.

Hlavním funkcí těchto lesů je funkce ochranná a hlavně protierozní. Ročně těží 40 000 m³ a to jednotlivým výběrem. Dnes zde převládají stejnověkové smrčiny a jednotlivým výběrem chtějí dosáhnout bohatou strukturu – různorodost těchto porostů. Ochrana proti kůrovci jen pod 1500 m n.m., zasahují všude po porostech. Po kalamitě zaznamenali výrazné zhoršení (str. 10).

2. Ukázka – Val Calamento

Velké škody vodou byly v roce 1966. Od té doby se snaží technickými opatřeními výrazně zmírnit škody působené proudící vodou. Hrazení bystřin je rozdílné na horních a dolních tocích. Na horních tocích se snaží o zcela přirozený vzhled regulací. Uspořádáním kmenů a kamenů, které jsou navrtány a provázány ocelovými lany (skrytě). V principu se snaží o co nejmenší zasahování do povodí. Dnes účelně předělávají všechny, v minulosti, nešetrně vybudované opatření. Ve spodních částech bystřin již budují stupně či přehrážky z betonu či kmenů. Důležitý je správný poměr výšky a délky schodu, hlavně kvůli odnosu materiálu do údolí a ochraně obydlí níže položených. Budují také akumulární přehrážky – nejprve se postaví přehrážka, která je postupně naplněna materiálem. Smaží se také o vnášení jiných dřevin než SM, vzhledem k jeho povrchovému kořenovému systému. O povodí se stará Správa Povodí v rámci Provincie Trentino, která převážnou část prací provádí vlastními zaměstnanci.

3. Ukázka – Val Calamento

Obhospodařování horského smrkového lesa.

Porost 14 ha, v nadmořské výšce 1600 m n.m. 89% SM, 10 % MD vtroušená JD a BK. Jedná se těžebně zralý. Každých 10 let se vytěží 1000 m³, což je 25 % celkové zásoby. Obnovní doba bude 40 let. Cílem obnovy je dosáhnout vyšší textury porostů, dnes stejnověkých. Obnova se řídí hlavně přirozenou obnovou – její přítomností a stavem. Obnovní prvky JV a V z důvodu dostatečného světla. V těchto nadmořských výškách je již nedostatek světla a vegetační doba je velmi krátká. Obnovní prvek je vždy oválného tvaru, kruh je nevhodný z důvodů větru a světla. Protáhlé tvary o.p. lépe vyhovují také přirozené obnově. Vždy však ponechávají matečné stromy pro přirozenou obnovu na věch obnovních prvcích. Ty ponechávají na dožití, případně je později dotěží (ty co by svým pádem udělali velké škody na přirozené obnově).

Prodej dřeva z 50% probíhá nastojato, zbytek na OM. Veškeré dřevo je prodáváno formou dražby. Firma, která chce získat dřevo či zakázku musí být certifikována u Corpo Forestale. Firmy skládají kauci, ta se při provedení prací v požadované kvalitě vrací. V případě škod na dřevu, či stojících okolních porostech či plochách se adekvátně krátí.

Přibližování probíhá gravitačním spouštěním. V sezóně veškeré atraktivní dřevo pro kůrovce odkornují.

Výchovné zásahy provádějí jen v stejnověkých porostech vzniklých po povodních nebo zalesnění bývalých pastvin. Jedná se hlavně o zdravotní výběr, jinak postupují pozitivně v úrovni. Provádějí také rozčlenění a zpřístupnění porostů Cílem je dosáhnout co nejvyšší stability. Výchovu provádějí vlastní zaměstnanci Corpo Forestale (str. 11).

4. Ukázka – Val Calamento

Těžební zásahy ve smrko-jedlových porostech za použití lanovek.

Porosty SM 50 %, JD 50 %, zásoba 380 m³.ha⁻¹, CBP 6,75 m³.ha⁻¹, str. 10. V daném porostu je lanovka jedinou technologií – směrem nahoru. Lanovkové linky jsou trvalé. Důležité je správné vytyčení těchto stálých linek, aby se obsáhla co největší plocha. V porostu zůstávají plochy bez zásahů, tam kam se z linky nedostanou a již se nevyplatí další linka. Mají problémy s nedostatkem lanovek. Správa pořádá kurzy na lanovkové přibližování a zároveň dává dotace na nákup lanovek. V lanovkové trase musí být dostatek dřeva, aby se lanovka vyplatila. Zásah je proveden ve všech úrovních porostu, 60% je těženo v nejsilnější tloušťkové třídě (50 cm +). Zásah je veden bez ohledu na dřevinu (v této chvíli těží více JD jelikož je více zastoupena v horní etáži. V porostu se z 90 0 zmlazuje JD, jen v místech silně prosvětlených se zmlazuje také SM. Špatný odbyt JD kulatiny. Velké šelmy tu nejsou (Rys, vlk, medvěd). Škody zvěří (vysokou) je jen v některých oblastech. Hlavní snahou je biodiverzita a bohatá textura.

5. Ukázka – Castelo Tesino

Sukcese v modřínových porostech založených na pastvinách.

Nadmořská výška 1200 m n.m., srážky 1275 mm, průměrná teplota +3,4°C. Do roku 1950 zde byly pastviny, v té době byl vysazen MD (str. 11). Do roku 1961 klesl podíl MD na 38 %, SM stoupl na 60 %. Zvýšila se zásoba CBP z 56 na 106 m³.ha⁻¹. V dnešní době odstraňují MD ve prospěch SM. Kvalita MD je nižší 130 €, kvalitní MD je za 220 €. SM stojí nastojato 60 € na OM 100 €. Celkově 400 ha těchto porostů. V dnešní době se již upustilo do pastvy v těchto porostech, již o pastvu v lese není zájem. Pase se jen na pastvinách. Chtějí zachovat příměs MD z důvodu stability. V tomto prostu je cílem podpořit přirozenou obnovu – projevuje se úbytek MD, zmlazuje se jen SM a listnáče, avšak nebudou MD vnášet uměle. Přirozený je smíšený les SM, JD a BK. Toto druhové složení se samovolně navrácí. Nejrychleji se vrací SM, po něm se objevuje JD a nakonec se zmlazuje BK. V těchto porostech se opakují škody sněhem. Nejvíce v 800 – 1000 m n.m.

Sobota 30.6. 2007

1. Ukázka – Passo Brocon (str. 12)

Lesy na Cinte Tesino, průsmyk Brocon 1615 m n.m., smíšené porosty smrku, jedle a buku.

Porosty jsou tvořeny převážně jehličnany SM, MD, JD s příměsí BK. Jedná se o porosty na kvalitních stanovištích se zásobou pohybující se kolem 350 m³. CBP – 6m³.rok⁻¹. 60% stromů

spadá do nejtlustší tloušťkové třídy (50 cm +). Obnova je realizována přes skupinovitou seč – 8 – 12 stromů, takováto intenzita zajistí dostatek světla pro přirozenou obnovu. V horních částech svahů jsou porosty ovlivněné pastvou. V dnešní době význam pastvy upadá – dnes již v minimální míře.

1. zastávka

Snaha o zvýšení věkové rozrůzněnosti porostů. Obnovní zásahem je uvolňována existující přirozená obnova, zvláště pak podpora BK. Vyznačený zásah na 7ha, celkem 180 stromů s celkovým objemem 570 m³ (70 m³.ha⁻¹), průměrná hmotnost 3 m³ strom. Dřevo bylo již prodáno nastojato za 57 €. Takto vyznačený zásah dá vzniknout SM, JD s příměsí poměrně nekvalitního BK. Kvalita u BK se očekává až v následné generaci. Dnes se BK využívá na palivo za 33 € za tunu. Podloží je tvořeno vápencem. Přibližování je prováděno pásovým traktorem s navijákem.

2. zastávka

Stejný porost, kde již byl provedený zásah před 2 lety ve stejné intenzitě, jakou je vyznačen na předešlé zastávce. Přibližování pásovým traktorem, směrem dolů. V minulosti zde neexistovalo žádné lesnické plánování. Většinou se jednalo o obecní lesy ze kterých bylo těženo dřevo, které bylo v dané chvíli potřeba. Palivo a stavební dřevo. Těžba nejintenzivněji probíhala v přístupných terénech nejbližší k obci. Ve vyšších polohách se páslo. Místní obec má 400 obyvatel a má 1500 ha + pastviny. Z toho je 600 ha intenzivně hospodářsky využívány. Plány od 1950. Škody zvěří jsou minimální jelikož probíhá intenzivní lov. Nedotěžuje se CBP – zašetržování hmoty. Vytěží 11 %, přiroste 19%.

2. Ukázka – Pěší přesun z Malga Ces do Malga Colbricon (str. 13)

Lesy, kterými jsme procházeli jsou lesy ochranné. 25% lesů přírodních a polopřírodních spadá do NATURY 2000. 50% všech obcí má ve svých lesích plochu, které spadá do NATURY 2000. Z toho vycházejí "problémy" s povolením k těžbě. Plochy spadající do režimu NATURY 2000 spravuje provincie. toho vyplývá snaha přesné definování PBH. Nejsou problémy se zásahy na plochách (NATURA 2000). Jediné problémy vystávají při budování cest, když protínají plochy s režimem NATURY 2000.

Současný italský zákon nezná pojem kategorie lesů. Hospodaření je limitováno terénními podmínkami – tak kde je mechanismy dostanou se hospodáři, tam kde již nikoliv jedná se o ochranný les. Má-li stanoviště významnější přírodní hodnotu je chráněno jako NP či jiným statutem ochrany. Nový zákon nahlíží na všechny lesy jako na multifunkční – všechny funkce lesa jsou plněny zároveň. Pohybovali jsme se v 1450 m n.m. Les sahá do 2200 m n.m. Procházeli jsme také rezervací o rozloze 160 ha. Jedna část je ponechána přirozenému vývoji, na druhé polovině jsou prováděny experimentální zásahy.

3. Ukázka – Paneveggio

Management subalpínských a alpínských porostů SM.

Zastávka nad lanovkovou linkou č. 1 (viz. mapa str. 13). Přibližování pomocí lanovek. Dřevo se těží podél lanovek, uvolňuje se přednostně přirozená obnova, případně se připravují podmínky pro přirozenou obnovu. obnovované plochy mají nepravidelný tvar. Nechávací se jednotlivé skupinky stromů, které mají zůstat zavětvené až k zemi. Zásah byl proveden na 23 ha. Celkem bylo vytěženo 2300 m³. Na jen metr lanovky připadá 0,9 – 1,35 m³ – hlídání efektivnosti. Výběr probíhá ve všech tloušťkových stupních. Časový odstup 20 – 30 let. Vše je vázáno na lanovkové trasy. Ceny dřeva rezonance 500 €, palivo 12 €. Porost je kvality střední až horší.

2. zastávka

Plocha po větrné kalamitě, která následně byla rozšířena následnou kalamitou kůrovcovou (Ips typographus). Musely být udělány nové lanovkové linky. Kůrovcové kola do 30 stromů nechávají bez povšimnutí. Lanovky jsou šetrnější a levnější než budování lesních cest.

4. Ukázka – Zkusná plocha v přirozeném smrkovém porostu.

Celková rozloha rezervace 80 ha. V ní jsou 4 zkusné plochy o velikosti 1 ha univerzity Turino. My jsme navštívili č. 1. Počet stromu na ha – 476 ks, výčetní základna 64 m², zásoba

946 m³.ha⁻¹. Chtějí v zakládání těchto loch pokračovat a vytvořit síť takovýchto rezervací, přiznávají, že je obtížné najít vhodné plochy bez dlouhodobě bez zásahu člověka. Plocha je zaměřena – přesně lokalizována. V létě zde experimentální zaměření plochy pomocí laseru – z vrtulníku.